

INNLANDET
FYLKESKOMMUNE

Nye utfordringer
- større muligheter

Prinsipper for felles skolerute for Innlandet

Bakgrunn

Fra 01.01.2020 slås Hedmark og Oppland sammen til nye Innlandet fylke. Mens kommunene er skoleeier for grunnskolene, er fylkeskommunen skoleeier for videregående skoler.

Fylkeskommunen har ansvar for skoleskyss både i grunnskole og videregående skole, og skal organisere skoleskyssen i samråd med kommunen, jf. opplæringslovens § 13-4, andre ledd.

Det er både i Hedmark og Oppland tradisjon for at grunnskolene og de videregående skole følger samme skolerute, blant annet for å ivareta koordinering av skoleskyss, elevfrie dager og felles ferieavvikling. Mellom fylkene er det imidlertid noen forskjeller, blant annet ved at Hedmark avvikler høstferie i uke 41 og vinterferie i uke 8, mens Oppland avvikler feriene i uke 40 og 9.

I både Hedmark og Oppland har kommunene og fylkeskommunene vedtatt skolerute for skoleåret 2019/20. Prosjektleder for nye Innlandet fylkeskommune har derfor tatt initiativ til å utarbeide et forslag til en felles skolerute for Innlandet for skoleåret 2020/21, i samarbeid med KS Hedmark og Oppland og kommunene. Dette innebærer også forslag til prinsipper for utarbeidelse av skoleruter fremover.

Det ble i januar 2019 satt ned en arbeidsgruppe som har utarbeidet forslaget som her foreligger. Arbeidsgruppa har følgende representanter:

- KS Hedmark og Oppland, ved Jane Camilla Bergh
- Hedmark fylkeskommune, videregående opplæring, ved Ingrid Lauvdal
- Oppland fylkeskommune, videregående opplæring, ved Mari-Louise Pabsdorff (leder)
- Hedmark Trafikk FKF, ved Lasse Jordbru
- Opplandstrafikk, ved Tommy Forseth
- Ringsaker kommune, ved skolefaglig rådgiver Per Magnar Kuraas
- Nordre Land kommune, ved tjenesteområdeleder for skole Anne Mari Kind
- Tillitsvalgt for LO, Aina Rognerud (H)
- Tillitsvalgt for Unio, Siri Ringen (O)

Under gir vi en presentasjon av rammer for elevenes skole- og feriedager, gjeldende praksis i henholdsvis Hedmark og Oppland, innspill til felles skolerute for Innlandet fra reiselivssektoren og forslag til de prinsipper som skal ligge til grunn for utarbeidelse av felles skolerute Innlandet.

Rammer for elevenes skole- og feriedager

Elevenes skole og feriedager er regulert i opplæringslovens §§ 2-2 og 3-2. I henhold til bestemmelsene skal opplæringa strekke seg over minimum 38 uker (=190 skoledager) innenfor en ramme på 45 sammenhengende uker i skoleåret. Kommunen/fylkeskommunen kan fastsette et

annet antall undervisningsdager enn 190, så lenge dagene fordeles på minimum 38 uker og ikke går utenfor rammen på 45 uker. På grunnskolens område gir kommunen forskrift om skole og feriedager for elevene (§ 2-2), og fylkeskommunen tilsvarende for elever i videregående opplæring (§ 3-2).

Skoleåret for elevene reguleres videre etter fag- og timefordeling for grunnopplæringen, jf Udir-1-2018. Lærernes arbeidstid følger av arbeidstidsavtalen for undervisningspersonell.

Skoleruta skal være tilpasset avviklingen av nasjonale prøver, jf. oppl. §§ 2-2 og 3-2.

Gjeldende rutiner for fastsettelse av skoleruta

Hedmark

I Hedmark tilrettelegger KS Hedmark og Oppland prosessen for utarbeidelse av forslag til skolerute. Videre deltar representanter for de fire regionene (skolesjef/kommunalsjef), Hedmark trafikk og videregående opplæring i Hedmark fylkeskommune. Representantene har ansvar for å bringe inn innspill til skoleruta fra sine organisasjoner.

Basert på innspillene utarbeider arbeidsgruppa et forslag til skolerute som sendes til alle kommunene i fylket, fylkeskommunen ved videregående opplæring og Hedmark trafikk. Det oppfordres til at alle følger samme skolerute og det gjøres oppmerksom på at avvik vil føre til kostnader for den enkelte kommune knyttet til skoleskys. Hver kommune/fylkeskommune bes om å sende inn vedtatt skolerute innen 1. oktober året før den trer i kraft.

I Hedmark har høstferien normalt vært lagt til uke 41 og vinterferien til uke 8. De siste årene har det vært lagt inn to dager med skolefri i løpet av skoleåret, som benyttes til fagforum og kompetanseutvikling for ansatte; én i høsthalvåret (en fredag i november) og én i vårhalvåret (en fredag i januar). Planleggingsdager før skolestart bestemmer den enkelte skole. Forslag til skolerute har vanligvis blitt utarbeidet for ett skoleår av gangen.

Oppland

I Oppland er det fylkesopplæringssjefen som tilrettelegger prosessen med å utarbeide et forslag til skolerute. Videre deltar Opplandstrafikk, rådgiver fra eksamenskontoret innen videregående opplæring og KS Hedmark og Oppland. Arbeidsgruppa utarbeider et forslag til skolerute som blir sendt til hver av regionene i fylket (sammenslutninger av kommuner). Hver region har en oppmann som sammenstiller innspill fra regionen og sender tilbakemelding til fylkesopplæringssjefen. Fylkesopplæringssjefen fastsetter endelig skolerute på bakgrunn av innspillene, som sendes til kommunene.

I Oppland har høstferien normalt vært lagt til uke 40, og vinterferien til uke 9. Planleggingsdager bestemmer skolene. Det har vært vanlig at første virkedag etter nyttår er skolefri dag, som skolene kan benytte som planleggings- og/eller kompetansehevingsdag. Forslag til skolerute har vanligvis blitt utarbeidet for to skoleår av gangen.

Innspill fra reiselivsseksjonen i Hedmark og Oppland

I de to fylkeskommunene har fagområdet for reiseliv gitt innspill på ønske om felles skolerute for Innlandet. Det anses å være viktig med felles ferieavvikling i regionen, og omfanget av ferierende innad i regionen er håndterbart. Hovedmarkedet for reiselivet både i Hedmark og Oppland finner vi i Oslo, dagens Akershus (Viken fra 01.01.2020), og noe fra Østfold (også Viken fra 01.01.20). Pågang fra de øvrige (nabo)fylkene er av mindre omfang. Fra et reiselivsperspektiv vil det derfor være

hensiktsmessig å legge ferieukene til andre uker enn Viken og Oslo, for å ha tilgjengelig arbeidskraft i reiselivsnæringen og gi et best mulig servicetilbud når fylket opplever størst pågang.

Det vil også kunne gi et stort trykk på reiselivsnæringen og destinasjonene dersom Innlandets innbyggere skulle avvikle sin ferie til samme tid.

Oslo har per i dag høstferie i uke 40 og vinterferie i uke 8, og ønsker å opprettholde dette. Fylkene som inngår i nye Viken har per i dag ulik ferieavvikling, men det legges opp til ferie uke 40 og 8 i likhet med Oslo. På denne bakgrunn peker høstferie i uke 41 og vinterferie i uke 9 seg ut som aktuelt for Innlandet, fra et reiselivsperspektiv.

Forslag til prinsipper for utarbeidelse av skoleruta

Høstferie uke 41

Arbeidsgruppa foreslår å legge høstferie i Innlandet til uke 41. Dette for å prioritere å ha en lengre periode fra skolestart til høstferie, sammenlignet med en ferieavvikling i uke 40. Med skolestart i uke 34 vil dette gi sju uker undervisning før ferieavbrekk, mot seks uker dersom høstferien legges i uke 40 (med utgangspunkt i skolestart i uke 34). Oppstart av skoleåret er kritisk for trivsel, mestring og faglig utvikling. Dette gjelder særlig ved overganger, eksempelvis ved skolestart i første trinn, overgang fra barne- til ungdomsskole og fra ungdomsskole til videregående skole. I denne oppstartsfasen skal elevene bli kjent med skolen, medelever, lærere og andre ansatte. Elevene skal lære å bli elever, gjøre seg kjent med fag og metoder. Ikke minst skal skolene bli kjent med elevene, kartlegge ferdigheter og skape et grunnlag for best mulig tilpasset opplæring for den enkelte, jf. opplæringslovens § 1-3.

Høstferie i uke 41 vil også ivareta hensynet til reiselivsnæringen, jamfør innspill fra reiseliv over. Med forskjellig ferieavvikling i Innlandet fra Viken og Oslo, vil reiselivsnæringen kunne yte god service og trykket på feriedestinasjonene i Innlandet vil være håndterbart.

Vinterferie uke 9

Arbeidsgruppa vurderer at det ikke er særlige pedagogiske hensyn knyttet til tidspunkt for avvikling av vinterferie. Arbeidsgruppa foreslår derfor å legge vinterferie i Innlandet til uke 9, i tråd med anbefalingene fra reiselivet (se over).

Vinterferie i uke 9 kan unntaksvis, når påsken kommer tidlig, innebære en kort periode mellom vinterferie og påskeferie.

Planleggingsdager i løpet av skoleåret

I arbeidstidsavtalen for lærere (SFS2213) er det nedfelt at arbeidsårets lengde tar utgangspunkt i elevenes skoleår, pluss seks dager for planlegging (planleggingsdager). Det er mulig lokalt å forhandle om inntil fire ekstra planleggingsdager.

I Oppland har man tradisjon for en skolerute som åpner for at skolene selv velger når planleggingsdagene avholdes, og planleggingsdagene nedfelles dermed ikke i skoleruta. I enkelte regioner (sammenslutninger av kommuner) blir kommunene enige om en eller flere felles planleggingsdager som legger til rette for at grunnskoler kan kjøre felles planleggingsdager. I videregående skoler har det vært tradisjon for å legge fire til fem av planleggingsdagene før skoleårets start, og et flertall av de videregående skolene har benyttet første arbeidsdag på nyåret som planleggingsdag.

Hedmark har de siste årene hatt tradisjon for å legge to av planleggingsdagene inn i skoleruta i løpet av skoleåret. Dette har normalt vært siste fredag i november og siste fredag i januar. Disse dagene kan dermed benyttes til ulike typer kompetansehevingstiltak for ansatte, og muliggjør felles dager på tvers av skoler og skoleslag.

Innen opplæringsfeltet foregår det flere store prosesser. De videregående skolene i Innlandet vil få en "ny" skoleeier med fylkestinget for Innlandet. Dette kan innebære en forskyvning i styringsprinsipper og ledelse. Det vil kunne forventes nye digitale systemer, nye relasjoner og samarbeidsformer, et nytt profesjonsfelleskap mellom skoler med mer.

Kanskje større innvirkning for skolenes praksis forventes imidlertid i og med fagfornyelsen, som trer i kraft trinnvis fra 01.08.2020. Fagfornyelsen gjelder både grunnskolene og de videregående skolene, med ny overordnet del av læreplanverket og nye læreplaner for alle gjennomgående fag. Innholdet i fagene gjennomgås, men ikke minst prinsippene for læring. Elevene skal i større grad gå i dybden på kjerneelementer i fagene. Elevene skal se på tvers av fagene, kunne tenke kritisk og drøfte sammenhenger. Tre tverrfaglige temaer skal være gjennomgående og implementeres i alle fag der det er hensiktsmessig (demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling, livsmestring og folkehelse). For å gjøre dette skal skolenes profesjonsfelleskap styrkes. Fagfornyelsen innebærer nye metodikker og nye måter å arbeide med læreplaner på, og vil kreve felles kompetanseheving.

Ny yrkesfagstruktur, og med det en gjennomgang av læreplanene i programfagene, vil bety endringer for særlig de videregående skolene. Antall yrkesfaglige utdanningsprogrammer økes fra åtte til 10, det vil bli en økt spesialisering allerede fra Vg1 og særlig på Vg2, med flere Vg2-løp å velge blant. Dette vil kreve endringer i tilgang på utstyr og kompetanse.

På bakgrunn av disse reformene innen opplæring vurderer arbeidsgruppa at det er et behov for dager også i løpet av et skoleår til felles kompetanseheving. Dette legger til rette for og muliggjør felles kompetansehevingstiltak, men legger ikke i seg selv føringer på innhold eller hvordan skoleeier/skoler velger å bruke disse dagene. Samtidig er det fra flere skoler kommet ønske om å beholde muligheten for å kunne benytte opptil fem planleggingsdager før skolestart.

Arbeidsgruppa vurderer at en løsning hvor skolene selv bestemmer fire av planleggingsdagene, og to av dagene er lagt felles gjennom skoleruta, legger til rette både for skolenes behov for intern planlegging og felles kompetanseheving på tvers av skoler og skoleslag. Det bør fortrinnsvis legges til rette for en slik dag i løpet av høsthalvåret og en i vårhalvåret.

Prosess for utarbeidelse av forslag til skolerute

Arbeidsgruppa foreslår at KS Hedmark og Oppland har en hovedrolle for utarbeidelse av felles forslag til skolerute for Innlandet. Dette i tråd med gjeldende praksis i Hedmark, som omtalt over. I Oppland har fylkeskommunen ved fylkesopplæringsjefen ivaretatt denne rollen.

I enkelte fylker utarbeider Fylkesmannen forslag til skolerute. Fylkesmannen er klageinstans for vedtak fattet både i kommune og fylkeskommune, og skal gi pålegg dersom kommune og fylkeskommune ikke kommer til enighet om skoleskys (se under). Arbeidsgruppa vil derfor ikke anbefale at fylkesmannen har denne rollen.

Skoleruta skal ivareta hensyn både til grunnskolene, inklusive voksenopplæringssettene, og de videregående skolene. Som interesseorganisasjon for kommuner og fylkeskommune står derfor KS i en god posisjon til å ivareta denne prosessen. Dette forutsetter en tett og god involvering av representanter for kommuner, fylkeskommune og samferdsel. Alle kommuner og fylkeskommune

skal ha anledning til å gi innspill på et utkast til felles skolerute, før endelig forslag til felles skolerute sendes ut for vedtak i den enkelte kommune og fylkeskommune.

Veiledende bør dette gjøres i løpet av våren året før skoleårets start. Eksempelvis ved at forslaget til skolerute for skoleåret 2021/22 sendes ut i god tid før skoleårets slutt 2020.

I følge opplæringsloven § 13-4, andre ledd skal fylkeskommunen organisere skoleskyssen i samråd med kommunen. Dersom kommunen og fylkeskommunen ikke blir enig kan fylkesmannen gi pålegg. I følge merknader til lovbehandlingen medfører dette en plikt for kommunene og fylkeskommunen til å samarbeide om skyssen og med det skoleruta. Det oppfordres til at skoleeier gjør vedtak i tråd med felles forslag. Avvik fra felles forslag til skolerute vil innebære ekstra kostnader knyttet til skyss.

Skoleruta settes for ett år

Skoleruta er vanligvis blitt satt for to år av gangen i Oppland og ett år i Hedmark. Arbeidsgruppa vurderer at skoleruta normalt kan settes for flere år av gangen, gitt kjente, felles prinsipper som ligger til grunn. Arbeidsgruppa foreslår likevel i denne omgang kun å fastsette skoleruta for ett år. Dette er begrunnet i at det pågår flere store prosesser, også utover regionreformen, som vist til i avsnitt om planleggings- og kompetansehevingsdager. Av særlig betydning er fagfornyelsen hvor alle læreplaner fornyes for å gjøre dem mer relevante for fremtiden. Kunnskapsdepartementet har satt ned en [ekspertgruppe](#) som skal vurdere og foreslå eventuelle endringer i vurdering- og eksamensordningen og eksamensformer.

Det pågår også et arbeid med endringer i opplæringslovens (opplæringslovsutvalget). Det kan her komme endringer som vil være av betydning for organisering av skoleåret.

Fleksibilitet

Skoleruta må utarbeides med et viss omfang av fleksibilitet knyttet til de konkrete kalenderår og plassering av høytider og helligdager.

Det skal tilstrebes at skoleruta inneholder flest mulige hele uker knyttet til ferieavvikling, for å sørge for god utnyttelse og godt læringsinnhold. Dette vil også kunne være hensiktsmessig med tanke på borteboere særlig i videregående skole.

En særskilt problemstilling er knyttet til elevfrie dager i mai som kan havne på dager med eksamensavvikling i videregående skole. Dette skaper utfordringer når det gjelder transport av elever. Hovedutfordringen er at eksamensdatoene fra Utdanningsdirektoratet kommer sent, og dette gir enda større utfordringer hvis mai måned i tillegg har mange helligdager. Dette må det så langt det er mulig tas høyde for i utarbeidelse av skolerute.